

WYŻSZA SZKOŁA
NAUK PEDAGOGICZNYCH

Edukacja włączająca
Krystyna Adaśko

Wicedyrektor Instytutu Studiów Podyplomowych

Honorowy profesor oświaty

Warszawa- Kijów 18.11.2020

Zgodnie ze światowymi i europejskimi standardami, sformułowanymi w licznych dokumentach międzynarodowych dotyczących praw człowieka, każdy - a więc i człowiek niepełnosprawny - **ma prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym.**

Do najważniejszych dokumentów mówiących o tym należą:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948),
- Konwencja Praw Dziecka (1989),
- Światowa Deklaracja Edukacji dla Wszystkich (1990),
- Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (1993),
- Deklaracja z Salamanki - Wytyczne dla Działań w zakresie Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych (1994),
- Deklaracja Madrycka (2002).

We wszystkich tych dokumentach kluczowe miejsce zajmuje **kwestia edukacji jako podstawowego prawa wszystkich ludzi**, niezależnie od rasy, płci, miejsca zamieszkania, czy stopnia niepełnosprawności.

Uczeń niepełnosprawny w szkole ogólnodostępnej

Działające w poradniach psychologiczno – pedagogicznych zespoły orzekające – na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) – wydają **orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego** dla dzieci i młodzieży:

- ❖ niesłyszącej i słabo słyszącej,
- ❖ niewidzącej i słabowidzącej,
- ❖ z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- ❖ z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym
- ❖ niedostosowanej społecznie,
- ❖ zagrożonej uzależnieniami lub z zaburzeniami zachowania,
- ❖ z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera
- ❖ z niepełnosprawnością sprzężonymi tzn. z występującymi co najmniej dwiema niepełnosprawnościami.

Edukacja włączająca/inkluzyjna

Jest to propozycja modelu edukacyjnego uwzględniającego różnorodność uczniów i uczennic korzystających z placówek edukacyjnych i funkcjonujących w systemie edukacji formalnej.

Najczęściej o edukacji włączającej mówi się w odniesieniu do różnorodności wynikającej z niepełnosprawności.

Obecnie jednym z najważniejszych trendów w teorii i praktyce edukacji „jest eliminowanie zjawiska izolacji osób niepełnosprawnych”.

Edukacja włączająca i możliwości dziecka

Edukacja włączająca to prowadzenie edukacji dzieci z niepełnosprawnościami (a także innych dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych) w szkole masowej, ale przy założeniu, że to system szkolny dostosowuje się do indywidualnego tempa nauki, zdolności, możliwości dziecka.

Inkluzja porusza kwestie związane z prawem dziecka do uczęszczania do szkoły masowej, w której powinno mu się zapewnić wsparcie niezbędne do prawidłowego rozwoju oraz gdzie powinno być szanowane i cenione za to, kim jest. Należy to rozumieć jako rozszerzenie praktyki i polityki szkoły równych możliwości. Wymaga to jednak poświęcenia od nauczycieli, władz, rodziców i samych dzieci.

Inkluzja **nie jest stanem stałym**. Jest to **ciągły proces zmian szkolnego etosu**: dotyczy budowania szkolnej społeczności, która nie tylko akceptuje, ale i ceni odmiennność.

Edukacja włączająca dotyczy nauczania bardziej skupionego na dziecku niż na programie nauczania. Podejście to oparte jest na rozpoznaniu, że każde dziecko uczy się i rozwija indywidualnie, w różnym tempie i należy mu stworzyć takie warunki nauczania, które odpowiadałyby jego potrzebom, z uwzględnieniem dzieci z różnymi dysfunkcjami. Edukacja włączająca to proces polegający na zwiększeniu uczestnictwa wszystkich uczniów w życiu szkoły, łącznie z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

*Edukacja dla wszystkich oznacza
w istocie edukację dla każdego,
szczególnie dla najstabszych
i będących w największej potrzebie.
(Mayor 1994)*

Co oznacza wtączenie?

1. Oznacza, że w klasach uczą się pojedynczy uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci niepełnosprawne, mające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.
2. Oznacza, nie tylko umieszczanie wszystkich dzieci ze specjalnymi potrzebami w szkołach ogólnodostępnych, ale zakłada konieczność takich zmian w szkołach, aby lepiej odpowiadały one potrzebom wszystkich uczniów i umożliwiały budowanie systemu wsparcia, który pozwoli im na funkcjonowanie w naturalnym środowisku.

Na czym polega wtaczenie uczniów?

- na przyjmowaniu wszystkich uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci niepełnosprawnych mających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, do klas ogólnodostępnych a nie integracyjnych,
- na umożliwieniu wszystkim uczniom naturalnych relacji dzieci niepełnosprawnych z pełnosprawnymi rówieśnikami,
- na dawaniu im pomocy i wsparcia przez rówieśników, nauczycieli, specjalistów,
- na zapewnieniu wszystkim dzieciom niepełnosprawnym poczucia przynależności do zbiorowości szkolnej oraz umożliwieniu przeżycia sukcesu.

Korzyści edukacji włączającej

Wśród korzyści płynących z edukacji włączającej wymienia się najczęściej możliwość **pełniejszego rozwoju intelektualnego, osobowego**, a zwłaszcza **społecznego** samych dzieci niepełnosprawnych, dzięki temu, iż przebiega on w naturalnym środowisku, bez odrywania dziecka od rodziny i sąsiedzkich kręgów koleżeńskich.

Wspólna nauka wszystkich dzieci z danego terenu służy także pełnosprawnym rówieśnikom, oswajając ich z odmiennością, ucząc akceptacji, tolerancji i solidarności.

Zmiany w podejściu do edukacji niepełnosprawnych:

PODEJŚCIE TRADYCYJNE

- Edukacja dla niektórych
- Podejście statyczne
- Uczenie kolektywne, zbiorowe
- Nacisk na nauczanie
- Koncentracja na przedmiocie i programie
- Podejście diagnostyczno-opisowe skupione na deficytach
- Szanse ograniczone wskutek segregacji

PODEJŚCIE WŁĄCZAJĄCE

- Edukacja dla wszystkich
- Podejście elastyczne
- Uczenie zindywidualizowane
- Nacisk na uczenie się
- Koncentracja na dziecku
- Podejście holistyczne skupione na możliwościach
- Równość szans dla wszystkich

Zespół wspierający w szkole:

- dyrektor szkoły lub jego zastępca
- przedstawiciel samorządu
- pedagog szkolny
- psycholog szkolny lub z poradni psychologiczno-pedagogicznej
- nauczyciel (wychowawca)
- pedagog specjalny (oligofrenopedagog, surdopedagog, tyflopedagog)
- logopeda
- terapeuta pedagogiczny (reedukator)
- inni (np. rodzice, rehabilitant, lekarz).

Skład zespołu powinien być uzależniony od rzeczywistych potrzeb uczniów.

WYŻSZA SZKOŁA
NAUK PEDAGOGICZNYCH

*„ Największą rzeczą, jaką może dać mistrz
swojemu uczniowi, jest pomoc w odkrywaniu
własnej indywidualności i jej rozwoju ”.*

Andrzej Góralski

bibliografia

A. Giryński, 1982, „Problem integracji osób niepełnosprawnych umysłowo w świetle opinii społecznej”

T Zacharuk, 2011, „Edukacja włączająca szansą dla wszystkich uczniów”

<https://www.gov.pl/web/edukacja/edukacja-wlaczajaca>

<https://www.ore.edu.pl/2015/03/edukacja-wlaczajaca/>

<http://www.niepelnosprawni.pl/ledge/x/848926>

<https://kuratorium.kielce.pl/486/uczen-niepelnosprawny-w-szkole-ogolnodostepnej/>

<https://operon.pl/Aktualnosci/Aktualnosci/Segregacja-integracja-czy-wlaczanie>

<https://epedagogika.pl/dzialania-opiekuncze-i-wychowawcze/edukacja-wlaczajaca-wyzwaniem-dla-systemu-nauczania-2621.html>

WYŻSZA SZKOŁA
NAUK PEDAGOGICZNYCH

Studia magisterskie: Pedagogika specjalna
Studia magisterskie jednolite 5 letnie

Studia podyplomowe: Edukacja włączająca
Studia pedagogiki specjalnej w zakresie:
Spektrum autyzmu

Tyflopedagogiki

Surdopedagogiki

Oligofrenopedagogiki

Pedagogiki korekcyjnej

Pedagogiki leczniczo- terapeutycznej

Pedagogiki resocjalizacyjnej

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

WYŻSZA SZKOŁA
NAUK PEDAGOGICZNYCH

Dziękuję za uwagę
